

Kwaliteitskaart	Omgaan met pestgedrag
Verantwoordelijke	Team en Intern begeleider
Besproken met team	
Geëvalueerd op	

Inleiding

Van scholen wordt verwacht dat ze alles doen wat nodig is om leerlingen en leraren op school een veilige omgeving te bieden. Het actief tegengaan van pesten is daar onderdeel van.

In dit beleidsdocument beschrijven we hoe de school aankijkt tegen pesten, en wat de school doet zowel om pesten te voorkomen (preventief) als om pestgedrag aan te pakken (curatief).

Het voorkomen van pesten of het bestrijden van daadwerkelijk pesten kan het beste plaatsvinden door actie te ondernemen met medewerking van alle betrokken partijen.

Pestgedrag is ontoelaatbaar op onze school, wij zullen alles in werking stellen om dit gedrag uit te bannen.

Doel van het protocol

- De te nemen stappen zijn voor kinderen, leerkrachten en ouders helder
- De kinderen voelen zich veilig en gaan met plezier naar school
- Het pestgedrag wordt gestopt
- Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan.
- Er wordt duidelijk stelling genomen wanneer gedrag onze normen overschrijdt.

Plagen

Plagen gebeurt tussen ongeveer gelijkwaardige of even sterke partners en gebeurt naar beide kanten, dus er is niet een plager en een geplaagde, maar de kinderen plagen elkaar. Vaak zien beide partijen het plagen meer als een spel of een lolletje. De bedoelingen van het kind dat plaagt zijn niet slecht, al kan een plagerij soms best even pijn doen.

Pesten

Bij pesten is er sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind wat gepest wordt. De pester heeft - bewust dan wel onbewust - de bedoeling om zijn slachtoffer te kwetsen.

Onder pesten wordt verstaan: het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is zich te verdedigen.

Hieronder een indicatie van gedragingen die we scharen onder pesten:

Pestgedrag valt in het algemeen in vijf vormen te onderscheiden:

Verbaal	Beledigen, sterk overdreven imiteren, spotten, roddelen, kleineren, leugens verspreiden, scheld- en/of bijnamen geven, belachelijk maken, structureel negatief spreken over een ander.
Fysiek	Trekken, duwen, vechten, slaan, krabben, achtervolgen, opjagen, gebruik van of dreigen met stokken/materialen, klem zetten/ opsluiten, in het nauw drijven

Spullen	Spullen verbergen, afpakken, stukmaken, weggooien
Doodzwijgen	Iemand nooit laten meedoen, uitsluiten van activiteiten, negeren of nauwelijks op reageren, niet uitnodigen voor feestjes e.d.
Social Media	In whatsapp/messenger groepen negatieve uitlatingen doen, een leerling niet toevoegen aan een online groep, op internet 'laakbaar' fotomateriaal van een leerling plaatsen, e-mailadressen van de gepeste verspreiden op internet, gericht virussen verspreiden

Anti-pestcoördinator:

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Bij ons op school zijn dat Lieke Prins (intern begeleider) en Judith Spaansen (directie).

Vertrouwenspersonen.

Op de Meertuin is er een vertrouwenscontactpersoon (Murielle Koopman). Als kinderen of ouders het gevoel hebben dat ze niet gehoord worden door de leerkracht, de IB'er of de schoolleiding, kunnen zij in gesprek gaan met de vertrouwenscontactpersoon. Deze kan het probleem onderzoeken en zo nodig de vertrouwenspersoon van Surplus inschakelen.

Deze vertrouwenspersoon is een onafhankelijk deskundige die nader onderzoek zal instellen, bijv. om te kijken of dit protocol wel goed is toegepast. De vertrouwenspersoon kan andere deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Voor de naam en telefoonnummers van de vertrouwenscontactpersoon en de vertrouwenspersoon van Surplus: zie schoolgids.

Voorwaarden om het pestprobleem te voorkomen en/of aan te pakken.

- Pesten moet als een probleem worden beschouwd door alle direct betrokken partijen:
 - de leerlingen (het gepeste kind, de pester en de zwijgende groep)
 - de leerkrachten
 - de ouders
- We voelen ons alleen én samen verantwoordelijk voor het voorkomen én bestrijden van het fenomeen 'pesten'!
- Pesten gebeurt meestal stiekem en buiten het gezichtsveld van volwassenen in het algemeen en leerkrachten in het bijzonder. Het is belangrijk dat het door ouders, leerlingen of andere betrokkenen gemeld wordt bij de school.
- De Meertuin wil het pestprobleem proberen te voorkomen. We zijn preventief bezig door het onderwerp 'pesten' met de kinderen bespreekbaar te maken, los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is.
- We praten niet alleen over pesten, maar we passen afspraken en omgangsregels toe in concreet gedrag en in concrete situaties (voorleven). We benoemen zoveel mogelijk het gewenste gedrag. Op deze wijze wordt kennis omgezet in een vaardigheid om positief met elkaar om te kunnen gaan.
- Als pesten optreedt, kunnen leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat signaleren en

nemen naar aanleiding daarvan ook duidelijke stelling: pesten kan niet en wordt niet getolereerd!

- In de houding van alle medewerkers lezen kinderen af dat er respect is voor elkaar en voor alle kinderen en ouders.
- Wanneer, ondanks alle inspanningen, pesten toch de kop opsteekt, beschikt de Brug over een herkenbare, directe aanpak.

Basisregels.

Natuurlijk gaan we uit van onze algemene schoolafspraken. Ter voorkoming en bestrijding van pestgedrag zijn deze drie basisregels een aanvulling hierop:

1. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. We brengen de kinderen bij: "Als je wordt gepest of ruzie met een ander hebt en er niet zelf uitkomt mag je hulp van de leerkracht vragen. Dit is geen klikken!"
2. Een tweede stelregel is dat medeleerlingen ook de verantwoordelijkheid hebben om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
3. School en gezin werken en communiceren samen. Dit neemt niet weg dat iedere partij mag waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zal de school haar verantwoordelijkheid (moeten) nemen en overleg voeren met de ouders.

Melden

Pesten gebeurt meestal buiten het blikveld van de leerkrachten, óók na schooltijd en steeds vaker ook digitaal. Het is daarom belangrijk dat pestgedrag wordt gemeld door kinderen of ouders! Als een leerkracht niets ziet en niets hoort, kan hij ook niets ondernemen.

Het eerste aanspreekpunt is de groepsleerkracht. Maar als kinderen of ouders het moeilijk vinden om de groepsleerkracht te benaderen, dan zijn de IB'er, de schoolleiding of de vertrouwenscontactpersoon aanspreekpunt.

De kern is dat pesten gemeld moet worden en deze verantwoordelijkheid ligt primair bij de ouders en de kinderen.

Wat verwachten we van leerkrachten

Leerkrachten zijn alert en corrigeren tijdig.

Leerkrachten bevorderen positief gedrag en bevorderen het geven van complimenten onderling.

Leerkrachten zorgen dat de regels helder zijn op het plein en in de school.

Leerkrachten vragen de leerlingen actief naar beleving, gevoel.

De leerkracht onderneemt zo nodig de stappen die beschreven zijn in dit protocol.

Zowel de pester als de gepeste hebben hulp nodig van de leerkracht om gewenst gedrag te vertonen.

De leerkracht is de leider van de groep.

Wat verwachten we van leerlingen

Pestgedrag wordt gemeld. Het is geen klikken.

We zijn mede verantwoordelijk voor het welzijn van de ander en de sfeer in de groep.

Wat verwachten we van ouders

Ouders informeren de leerkracht over het welzijn van hun kind. Zij geven aan wanneer er pestgedrag wordt ervaren.

Ouders vragen een gesprek aan bij de leerkracht wanneer er sprake is van belemmering voor het leren. Partnerschap in het begeleiden van de kinderen in gewenst gedrag.

Structurele aanpak

Kinderen weten wat pesten is en hoe de leerkracht kan worden benaderd.

Ouders en School zijn gezamenlijk verantwoordelijk.

Incidenten worden geregistreerd in Esis.

Er is mogelijkheid tot overleg van een situatie met schoolmaatschappelijk werk, wanneer ouders op de hoogte zijn.

Onze aanpak

Het kan natuurlijk gebeuren dat er, ondanks alle maatregelen in de preventieve sfeer, toch gepest wordt.

Daar het meestal stiekem en buiten het gezichtsveld van de leerkrachten plaatsvindt, is het belangrijk dat ouders, leerlingen of anders betrokkenen dit op school melden.

Het is van even groot zo niet groter belang dat elke melding door de medewerker van de school serieus wordt genomen.

Als gezien wordt, of door onderzoek bij vermoeden of horen bevestigd wordt dat er gepest wordt, dan gaan we over op de volgende aanpak, waarbij sprake is van vijf partijen en 3 fasen.

Vijf partijen

Bij pesten is altijd sprake van vijf partijen:

- De gepeste
- De pester
- De zwijgende middengroep (omstanders)
- De leerkracht / het team
- De ouders

Drie'fasen'aanpak

In fase 1 zetten we nog niet te zwaar aan. Het blijft bij gesprekjes tussen de leerkracht, de pester en de gepeste. Indien zinvol worden de meelopers erbij betrokken. De ouders worden wel geïnformeerd. Het team wordt altijd geïnformeerd.

Bij fase 2 worden ouders actief betrokken. Er worden sancties opgelegd.

In fase 3 komen de IB'er en/of de directeur in beeld. Er worden harde afspraken gemaakt. Bij niet nakomen van deze afspraken komt het beleid met betrekking tot schorsing en verwijdering in beeld. Ouders kunnen een beroep doen op de klachtenregeling.

Als er gepest wordt... (fase 1)

Pesten is meer dan plagen. Plagen mag. Kinderen moeten ook tegen een plagerijtje kunnen. Dat hoort

bij het leven. Plagen gebeurt incidenteel. Pesten heeft een structureel karakter. Er is gebleken dat er sprake is van pesten...

- **De gepeste ondersteuning geven:**

Het gepeste kind wordt serieus genomen. De leerkracht geeft aan dat hij actie zal ondernemen: ouders bellen, pestkop toespreken, in de gaten houden wat er gebeurt, enz. De leerkracht gaat na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten en welke oplossingen het kind zelf wil.

- **De pester stoppen:**

In een gesprek aangeven dat je het gedrag afkeurt en zoeken naar de reden van het pesten. De leerkracht laat zien wat het effect van haar/zijn gedrag is voor de gepeste en laat excuses aanbieden. Er worden afspraken gemaakt over gedragsveranderingen.

- **Meelopers aanspreken:**

De meeloper zien wij als een passieve pester. De meeloper blijft op afstand, doet niets om het pesten te stoppen. Dit gebeurt vaak onbewust. De meeloper neemt het niet op voor het slachtoffer. De meeloper lacht mee met de pester, omdat hij bang is om zelf gepest te worden. Daardoor is de meeloper feitelijk medeplichtig

Deze dingen worden bespreekbaar gemaakt in de groep. De manier waarop dat gebeurt en de mate waarin zijn afhankelijk van de situatie en de groep.

Informatie over pestgedrag valt niet onder 'klikken'. De groep moet dit duidelijk ervaren.

De omgangs- en gedragsregels (school- en groepsniveau) vormen de basis van waaruit met de groep een gesprek wordt aangegaan.

Ouders informeren

De ouders van de gepeste én van de pester worden (bijv. telefonisch) op de hoogte gebracht van de feiten. Er wordt nadrukkelijk gewezen op het feit dat de curatieve aanpak van dit protocol in werking is getreden, m.a.w. dat er wel degelijk iets aan de hand is en dat de school dit kan aantonen.

Het team

De groepsleerkracht meldt bij de IB'er en/of de schoolleiding dat er sprake is van pestproblematiek in zijn groep. Hij toont aan wat er in de preventieve sfeer is gebeurd.

In overleg met de IB'er en/of de schoolleiding wordt besloten tot de inwerkingtreding van de aanpak van het protocol.

De leerkracht maakt een verslag in ESIS over de betreffende situatie en de gevolgde aanpak. Hierin worden zoveel mogelijk gegevens opgenomen. Feiten en gebeurtenissen worden zoveel mogelijk

beschreven in waarneembaar gedrag. In het logboek worden kort de verslagen opgenomen van gesprekken met kinderen, ouders, enz.

De groepsleerkracht informeert het hele team. Daarbij worden de gymleerkrachten, onderwijsassistenten enz. niet vergeten.

Als het pesten blijft doorgaan... (fase 2)

Hulp aan het gepeste kind

Probeer bespreekbaar te maken waarom een kind gepest wordt (de eigen rol van het kind, bijv. sociale onhandigheid). Er kan gedacht worden aan externe hulp, bijvoorbeeld door een sociale vaardigheidstraining te laten regelen door de ouders. Ook kan schoolmaatschappelijk werk ingeschakeld worden in overleg met de ouders. Maak in ieder geval afspraken over 'hoe nu verder'.

Aanpak van het gedrag van de pester

De leerkracht maakt de pester duidelijk dat hij geen veiligheid heeft geboden en dat wat hij heeft gedaan, niet getolereerd wordt en al helemaal niet voor herhaling vatbaar is. Het gesprek heeft een bestraffende ondertoon.

Daarnaast moet de pester óók geholpen worden. Geen kind pest 'om te pesten', het pestgedrag komt meestal ergens uit voort en naar die bron moeten we op zoek gaan. Daarnaast is het belangrijk te werken aan het inlevingsvermogen van de pester.

Als de oorzaak voor het gedrag enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door een sociale vaardigheidstraining te laten aanvragen door de ouders.

Er worden afspraken gemaakt over 'hoe nu verder'. Er wordt aangegeven wat er van de pester verwacht wordt en wat er zal gebeuren als hij/zij verder pest. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd en ondertekend door de leerling, diens ouders, de leerkracht en de directie.

Aanpak van de meelopers

De rol van de andere kinderen uit de groep, is niet te onderschatten. Zij moeten doordringen zijn van het feit dat zij een cruciale, positieve rol kunnen spelen.

Er worden duidelijke afspraken gemaakt in gesprekken met de hele groep. Deze afspraken worden geregeld geëvalueerd, bijv. aan het einde van elke schooldag en/of aan het einde van de schoolweek.

Leerkrachten

De leerkracht houdt in ESIS het verslag bij over de betreffende situatie en de gevolgde aanpak. Hierin worden zoveel mogelijk gegevens opgenomen: feiten en gebeurtenissen, zoveel mogelijk beschreven in

waarneembaar gedrag, verslagen van gesprekken met kinderen, ouders enz., afspraken die zijn gemaakt en interventies die hebben plaatsgevonden, worden genoteerd.

Leerkracht en ouders houden contact met elkaar (wederzijdse verantwoordelijkheid): gesprekken met de ouders van het gepeste kind en met de ouders van de pester.

Indien wenselijk en noodzakelijk geacht, informeert de leerkracht alle ouders van de groep d.m.v. een brief.

De gemaakte afspraken worden gecontroleerd en gecommuniceerd met het hele team. Er kan door de school externe hulp en advies worden ingeroepen.

Team

Het team moet over informatie kunnen beschikken m.b.t. achtergrond, signalen, gevolgen, oorzaken en aanpak van pestproblematiek. Hierbij speelt de IB'er een belangrijke rol. Zonodig worden externe deskundigen ingeschakeld.

Ouders

Zonder de steun van de ouders kan de school niet meer doen dan 'de brand onder controle houden'. Willen we het sein 'brand meester' kunnen geven, moeten de ouders en de school hun verantwoordelijkheid nemen. Er is geen sprake van enige vrijblijvendheid.

De leerkracht en ouders houden contact met elkaar (wederzijdse verantwoordelijkheid): er zijn gesprekken met de ouders van het gepeste kind en met de ouders van de pester. Ouders van het gepeste kind en van de pester ondersteunen de interventies die de school onderneemt. Ouders van het gepeste kind en van de pester regelen professionele hulp als de school hier om vraagt.

Indien nodig worden alle ouders geïnformeerd d.m.v. een brief.

Als leerkrachten het probleem niet willen of kunnen zien is de inschakeling van een vertrouwenscontactpersoon mogelijk.

Nu moet het echt stoppen... (fase 3)

Hulp aan het gepeste kind

Zie fase 2. Waar mogelijk intensiveren.

Aanpak van het gedrag van de pester

Zie fase 2. Waar mogelijk intensiveren.

Aanpak van de meelopers

Zie fase 2. Waar mogelijk intensiveren.

Leerkrachten

Zie fase 2. Alle communicatie wordt schriftelijk bevestigd en alle ouders worden geïnformeerd en eventueel uitgenodigd voor een ouderavond. De schoolleiding en de IB'er zijn aanwezig tijdens deze avond.

Team

Zie fase 2.

Ouders

Zie fase 2.

Alle ouders worden geïnformeerd tijdens een ouderavond. Alle ouders praten thuis met hun eigen kind over de problemen en stimuleren hun kind om mee te werken aan het oplossen van de situatie.

Time-out, schorsing en verwijdering

Tijdens deze fase blijven alle betrokkenen zich inspannen om het probleem op te lossen. Daarnaast wordt echter de zwaarst mogelijke sanctie ingezet, nl. time-out, schorsing en verwijdering. Wij verwijzen hiervoor naar het betreffende protocol, dat op bestuursniveau is vastgesteld. Het bestuur en de leerplichtambtenaar worden ingeschakeld.

Nazorg en evaluatie

Voor iedere fase geldt dat er nazorg wordt geleverd aan alle betrokkenen en dat het doorlopen proces geëvalueerd wordt door het team om eventuele veranderingen door te voeren om de procedures te verbeteren.

Handreiking voor de begeleiding van een gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en doorvragen.
- Het gepeste kind laten inzien waarom het wordt gepest, welk gedrag uitlokt.
- Sterke kanten van een leerling benadrukken.
- Laten vinden van een maatje.
- Beloningssysteem bij gedragsverandering.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf het beste lijkt.
- Het gepeste kind niet overbeschermen of in een uitzonderingspositie brengen.

Handreiking voor de begeleiding van de pester

- In gesprek zoeken naar de reden.
- Effecten van het gedrag laten inzien.
- Excuses laten aanbieden.

- Afspraken in samenspraak maken en laten ondertekenen.
- Belonen wanneer het plan lukt. Succes vieren!
- De consequenties bij herhaling moeten heel helder zijn en van te voren overlegd.
- Kind laten oefenen, manieren aanreiken dit onder de knie te krijgen (stop-denk-doe).
- Bij contact ouders ook de oorzaak onderzoeken.
- Inschakelen sociale hulp.
- Zoeken naar oorzaak en oplossing met ouders, sportclub. Positieve ervaringen in samenspel laten opdoen.

Adviezen aan de ouders

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek.
- Als pesten niet op school gebeurt, bespreek het probleem met de ouders
- Pesten op school kunt u het beste met de leerkracht bespreken
- Stimuleer uw kind positief, het zelfrespect zal groeien
- Stimuleer uw kind in het samenspel, sportclub
- Blijf in gesprek met school en houd de signalen nauwlettend in de gaten
- Probeer achter de mogelijke oorzaken te komen
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans gepest of een pester te worden
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat

5.3.5 Pesten via social media

Naast verbale en lichamelijke pesterijen is in deze tijd van digitalisering van onze samenleving, ook het pesten via social media is een groot probleem aan het worden. Dit pesten gebeurt veelal buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Vormen van digitaal pesten

- Anonieme berichten versturen via Whatsapp, SMS, Facebook, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haat profielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mail bom.

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Digitaal pesten is dan ook strafbaar.

De volgende stappen kunnen vanuit school worden genomen:

- Het serieus nemen van een leerling dat behoefte heeft aan steun en naar zijn/haar verhaal te luisteren.
- Geef de leerling advies het volgende te doen:
 - Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes.
 - Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal
 - Aangifte doen? Kijk dan op vraagthedepolitie.nl
 - Blokkeer degene die je lastig valt.
 - Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen (maak eerst foto's als bewijsmateriaal)

Ouders: Weet wat je kind online doet, houdt je kind in de gaten op het internet, whatsapp etc.